

ПРИНЦИП МОДЕЛЮВАННЯ В ЗАКОНОДАВЧОМУ ПРОЦЕСІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА МОЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗАЗНАЧЕНОГО ПРИНЦИПУ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

ЛИСЕНКО Сергій Олексійович - кандидат юридичних наук, докторант інституту права ім. Володимира Великого МАУП

В статті розглядається принцип моделювання, який широко використовується в законодавстві Європейського Союзу. Определено, що такою принципом є основним для сучасних нормативних актів Європи. Предложено застосувати даний принцип і в законодавстві України

Ключові слова моделювання, країни Європейського Союзу, інформаційне право, захист інформації, законодавчий процес

Постановка проблеми

Законодавчий процес в Україні є складним і з точки зору адміністративного права, тобто організаційних методів його здійснення. У ряді країн світу, особливо в країнах Європейського Союзу, почав застосовуватися метод моделювання при створенні законодавства. При цьому для кожної держави, які входять до Європейського Союзу, залишаються їх національні традиції, але ключові закони стають типовими. При цьому типовими стають не тільки закони, а також деякі відомчі законодавчі акти. Це набагато покращує можливість створення таких актів та їх використання у практичній діяльності. Модельні закони, які приймаються законодавчими органами Європейського Союзу можуть бути прикладом для інших країн, адже це закони, які побудовані на компромісах.

Метою даної статті є опис окремих модельних законів та можливість використання принципів, за якими створюються

модельні закони в українському законодавстві, зокрема, в законодавстві про забезпечення безпеки ведення бізнесу в Україні та охорони комерційної таємниці.

Стан вивчення проблеми

Якщо питання вивчення законодавства Європейського Союзу та його застосування в інших країнах розглядалося в юридичній літературі [1,2,3], то питання сприйняття цього законодавства в українське законодавство розглядалося недостатньо. Наприклад, Петров Р.А., розглядаючи питання транспозиції «аquis communautaire» «загально-прийнятих норм» права Європейського Союзу до законодавств третіх країн в таким чином і до законодавства України [4], розглядає право Європейського Союзу як систему норм, яку повинні сприйняти всі держави, які хочуть бути членами Європейського Союзу. Він доводить, що існують так звані базові норми, які є загальними для всіх держав і норми, які можуть використовуватися лише національним законодавством, але з урахуванням загальноприйнятих норм Європейського Союзу. Загальні норми існують у різних галузях, але їх діяльність неоднакова на ті національні норми, які мають бути прийняті. Існують загальні норми в політичній сфері, судовій, господарській, культурній та інших галузях.

Разом з тим Петров Р.А. не говорить про модельні закони, які повинні стати підґрунтям для прийняття національних законів. До базових норм Європейського Союзу

ним віднесені такі напрями: заборона дискримінації за національною, статевою чи етнічною ознакою, право на громадянство Європейського Союзу, заборону митних платежів між країнами Членами Європейського Союзу, заборона різних обмежень на імпорт та експорт, право ділового обґрунтування підприємницької діяльності, чесна і добросовісна конкуренція, захист прав споживачів та інші [4, С. 42].

Як ми бачимо, питання про охорону підприємницької діяльності та захист безпеки підприємств установ та організацій не входять до базових норм.

Виклад основних положень

У законодавчому процесі Європи вперше почало використовуватися моделювання, яке передбачає створення так званих модельних законів, які в подальшому повинні стати основою національного законодавства країн Європейського Союзу.

Слід зазначити що модельний закон – це акт, який приймається або міжнародною організацією, або вищим законодавчим органом федеративної держави. В принципі такий закон не можна назвати законом у повному змісті цього слова. Даний акт носить рекомендований характер і приймається він з метою уніфікації законодавства різних держав, які входять до міжнародної організації або суб'єктів федерації. Разом з тим, якщо модельний закон включає в себе базові принципи, то він повинен включатися до національного законодавства

Національні закони, які включають у себе основні положення модельного закону, повинні прийматися беззаперечно, але в окремих випадках вони також носять індивідуальний характер, тобто при їх прийнятті враховують національні особливості.

За змістом модельні закони можуть визначати мету і загальні принципи майбутнього регулювання, тобто концепції, принципіальні положення, нормативні дефініції або це може бути цілісний нормативний акт, який парламент чи законодавчі збори суб'єктів федерації можуть прийняти за основу чи затвердити без змін. Зовнішній вигляд модельних законів різ-

ний, вони можуть включати основні положення, принципи, закон як приклад для інших та т. ін.

Модельні закони найчастіше приймаються Парламентською Асамблеєю Ради Європи. Дані закони в основному носять форму резолюцій, конвенцій, рекомендацій або вказівок урядам різних країн.

На території колишнього Радянського Союзу також була спроба формування модельного законодавства. Міжпарламентською Асамблеєю Союзу Незалежних Держав приймалися акти рекомендованого характеру, проте зараз вони не дійсні.

Певні модельні закони приймаються також Союзом африканських держав, Антським парламентом у Південній Америці, Міжпарламентською асоціацією держав південно-східної Азії та іншими міжнародними організаціями. Модельні закони можуть бути підготовлені і міжнародними або науковими організаціями. Наприклад, Комісія Організації Об'єднаних Націй з міжнародної торгівлі прийняла нормативний акт про міжнародні кредитні переводы, а Комісія з реклами Міжнародний кодекс з рекламної практики. Зазначені документи включають у себе основні принципи формування законодавства і рекомендовані державам для використання в законодавчій практиці.

Щодо наукових організацій, то можна навести такі приклади. У 1992 році в Гарвардському університеті розроблено «Базовий міжнародний податковий кодекс». Даний кодекс був рекомендований державам як модельний закон і запропоновано на його основі формувати податкове законодавство.

У 1993 році Іbero-американський інститут процесуального права розробив доктринальний проект цивільного процесуального кодексу для країн Латинської Америки. Даний проект був рекомендований як модельний закон для використання в законодавчій практиці.

Аналіз модельних законів показує, що вони, як було сказано вище, можуть використовуватися в цілому або з них беруться певні принципи та основи для формування національного законодавства.

На сучасному етапі розвитку Європейського Союзу можна стверджувати, що законодавство всіх країн членів Європейського Союзу уніфіковане, але існують певні національні нормативні акти, які приймаються на основі модельних законів.

Для держав, які планують вступати до Європейського Союзу існує спеціальний збірник законів (*aquis communautaire*), тобто збірник принципів чи модельних законів, які кандидати повинні прийняти, інакше вони не можуть розраховувати на безпеку у складі співтовариства.

Модельні закони, які визначають загальне законодавство у країнах Європейського Союзу на сучасному етапі вже поступово перетворюються на міжнародне законодавство, при цьому, якщо держава приймає будь-який нормативний акт і він суперечить загальним нормам Європейського Союзу, то така держава може бути піддана критиці чи навіть блокаді з боку інших держав членів.

Якщо уряд та законодавчі органи вважають, що прийнятий національний закон їм потрібен, створюється спеціальна комісія, яка розглядає зазначений закон і визначає його відданість принципам Європейського Союзу і дає можливість застосовувати на території тієї чи іншої країни.

Питання забезпечення безпеки підприємництва також може бути забезпечене певними модельними законами. Наприклад, у країнах Європейського Союзу використовуються нормативні акти, які забороняють монополізм, свобідне переміщення товарів та послуг та ін.

Особлива увага приділяється інформаційній політиці Європейського Союзу. У цій сфері, як свідчать окремі дослідження, характерним є те, що інформаційна політика тісно пов'язана з базовими принципами права Європейського Союзу [5]. Країни Європейського Союзу вже зараз ставлять питання про створення інформаційних кодексів, який, до речі, необхідно створювати і в Україні, які б включали питання забезпечення інформаційного суспільства для всіх громадян.

Водночас ставиться питання про захист спеціальної інформації, створення всебіч-

ної системи захисту комерційної інформації [6,7,8]. З одного боку, глобалізація суспільства, велика кількість інформації, яка дає можливість всім і про все знати, а з іншого боку використання спеціальних засобів для захисту технологічної та іншої інформації, яка використовується у виробництві.

Країни Європейського Союзу ще не приймали законів стосовно захисту комерційної інформації, адже вона є досить різнорівневою і треба прийняти основоположні закони, які будуть слугувати моделями для всіх інших країн.

Висновки

Модельні закони, які прийняті в країнах Європейського Союзу, є досить важливим інструментом впливу на формування демократичного суспільства. Проте прийняття модельних законів потребує чіткого визначення багатьох понять, які останнім часом тільки увійшли до людського суспільства. Тому в країнах Європейського Союзу ще на цей час такі модельні закони не прийняті.

Що стосується України, то для наших законодавців важливо приєднання до процесу демократизації в усіх сферах, у тому числі і у сфері охорони комерційної таємниці. Законодавство у сфері захисту інформації повинно прийматися окремо і з врахуванням міжнародних документів.

Моделювання, на нашу думку, дає можливість розробити єдині правила гри на інформаційному ринку, яке, у свою чергу, буде сприяти ефективному захисту комерційної інформації.

Література

1. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: навчальний посібник. / І.А. Грицяк // - К.: «К.І.С.», 2004. – 260 с.
2. Микієвич М.М. Міжнародно-правові аспекти співробітництва Європейського Союзу з третіми країнами. / М.М. Микієвич // - Львів, видавничий центр Львівського державного університету ім. І. Франка, 2001. – 200 с.
3. Муравйов В.І. Правові засади врегулювання економічних відносин Європейського Союзу з третіми країнами (теорія і

АНОТАЦІЯ

У статті розглядається принцип моделювання, який широко застосовується в законодавстві Європейського Союзу. Визначено, що такий принцип є основним для сучасних нормативних актів Європи. Запропоновано застосовувати даний принцип і в законодавстві України

SUMMARY

In the article the principle of modeling, which is widely used in the legislation of the countries of European Union is considered. It is stated that this principle is the main one for the modern legislation of Europe. The proposal to use such principle in legislation of Ukraine is done.

практика). / В.І. Муравйов // . – К.: Академ-Прес, 2002. – 426 с.

4. Петров Р.А. Транспозиция «acquis» Европейского Союза в правовые системы третьих стран: Монография. / Р.А. Петров // – К.: Истина, 2011. – 384 с.

5. Макаренко Є.А. Європейська інформаційна політика: Монографія. / Є.А. Макаренко // - К., Наша культура і наука, 2000. – 368 с.

6. Бангеманн М. Європа і глобальне інформаційне суспільство: рекомендації для Європейської Ради Європейського Союзу, Європа на шляху до інформаційного суспільства. / М. Бангеманн // . – К. 2000. – 234 с.

7. Виноградов В.А. Информация как глобальная проблема современности, М., 1983.

8. Дайзард У. Наступление информационного века. Новая технократическая волна на Западе. М. 1998.